

MIN FAR

automekaniker og chauffør for Kejserinde Dagmar

Uddrag fra EN LEVNEDSBESKRIVELSE
Nationalmuseets Etnografiske Undersøgelser, NEU nr. 35566 og 35911
af Dagmar Kate Lefmann, født Jensen

I 1979 skrev min mor, Dagmar Lefmann, dele af sine erindringer til Nationalmuseets Etnografiske Undersøgelser i 'En Levnedsbetegnelse', NEU nr. 35566. Formentlig på opfordring. Hverken jeg eller mine søskende har været involveret i projektet, som jeg først har haft mulighed for at se for nylig.

Jeg har valgt at gengive beskrivelsen af hendes far, Viggo Jensen, i relation til hans virke som en af de allerførste automekanikere herhjemme. – Ordentligvis skal det oplyses, at jeg har foretaget en yderst nænsom redigering af min mors manuskript og suppleret med forklarende noter – især af hensyn til den yngre generation – samt efterskrift.

Indledningsvis bringes et kort uddrag af min mors skildring af hendes og hendes tvillingebrors entre til denne verden. Læserne vil snart forstå hvorfor.

Samtidig rettes en stor tak til Søren Heden for det store arbejde med at samle trådene om de royale automobiler. Tak til Søren Hedens far for at have gemt fotos og arbejdssedler fra min morfars værksted. Med dette er en verden også åbnet for Viggo Jensens efterkommere.

*Gudrun Lefmann
29. januar 2016
Fotos tilføjet 27. februar 2016*

Min tvillingebror og jeg kom til verden den 28. oktober 1909 i en toværelses lejlighed i Ndr. Frihavnsgade 100 B, København. - Vi var vidt forskellige i sind og skind, min bror var mørk og jeg lys.

Far, som den gang var chauffør hos Kejserinde Dagmar af Rusland¹⁾ og just var ude at køre, da mor skulle føde, var forståeligt nok noget nervøs. Kejserinden spurgte hvorfor. Da hun hørte årsagen, bad hun om at måtte være vores gudmoder og gav os navnene Alexander og Dagmar.

Flora og Viggo Jensen med tvillingerne, Alexander og Dagmar.
Foto 1910. Yde Kopi.

Da vi 3 mdr. gamle blev døbt i Skt. Jakobs Kirke på Østerbrogade, stillede vor gudmoder sin automobil til rådighed. Den ene af de 2 dåbskjoler, som mor syede, har jeg endnu, og den er båret af mine 4 børn og 5 af 6 børnebørn (1 døbt i Canada) med henholdsvis lyseblå og lyserøde silkebånd trukket igennem²⁾. Alle døbte i Sct. Lukas Kirke på Frederiksberg.

Min far, Viggo Jensen, født 8. oktober 1880 – død 26. maj 1939

Far var almindelig af højde, lyshåret med gråblå øjne og jernstærk. Han var en dygtig og forstandig mand, lidt tungsindig med et stille og roligt væsen, men kunne dog også være både lun og humoristisk.

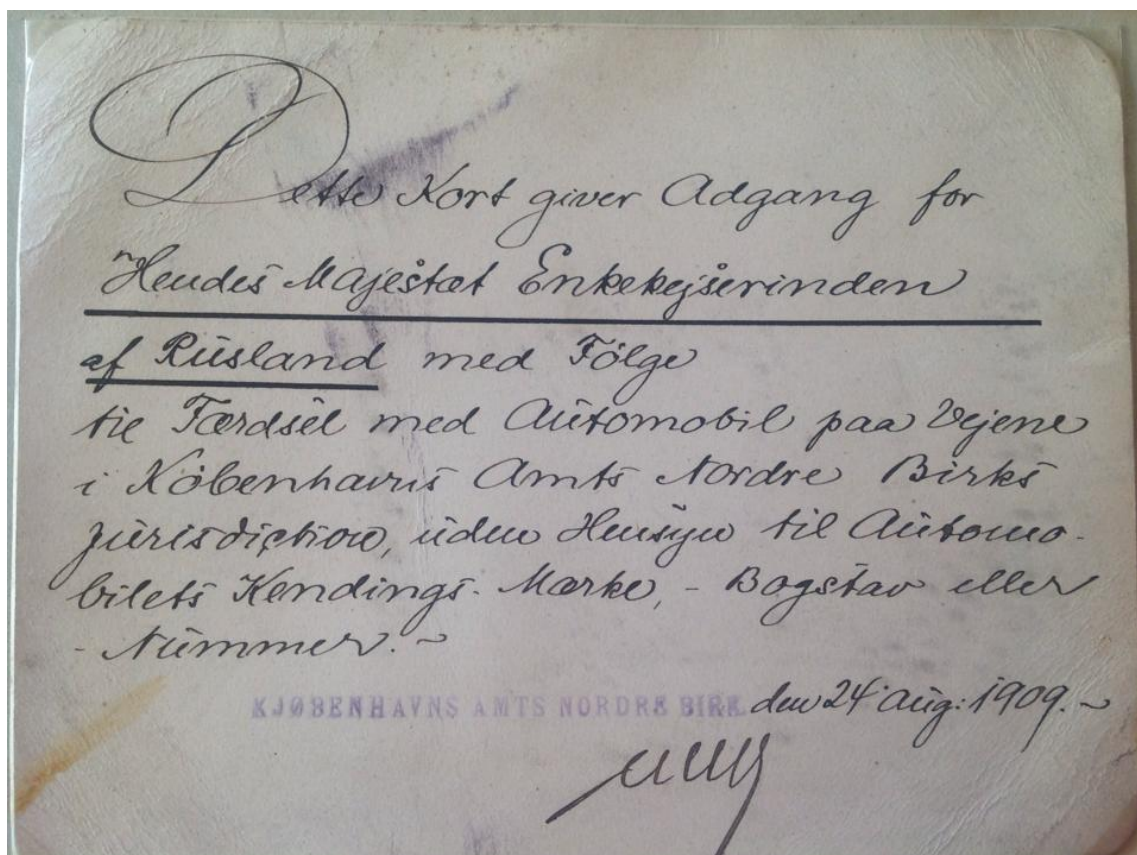
Far gik i Hindegade Skole og fik et lommeur, da han forlod skolen. Han kom i lære, jeg tror, det var som kedel- og cykelsmed³⁾. Som ung dyrkede far sport, han var bryder og cykelrytter. Far kom til at opleve automobilets og flyvemaskinens barndom herhjemme,

ligesom han blev en af de første chauffører, før der var noget, der hed kørekort. En tid kørte far rutebil på Fyn, vistnok 1905-06. Vi havde mange uskrevne prospektkort fra Assens og omegn i et gammelt album, så ruten har nok gået til og fra den by.

Siden blev far værkfører hos automobilfirmaet H.C. Christiansen på Strandboulevarden, og tilligemed flyveren Robert Svendsen⁴⁾ og Søren Severinsen⁵⁾ var far med til lave de første automobiler og flyvemaskiner herhjemme. Far var en dygtig håndværker, der udførte et fint og gennemført arbejde og ikke så lidt af en opfinder.

Chauffør for HM Kejsersinde Dagmar af Rusland

Hos H.C. Christiansen lejede de kongelige dengang automobiler, og far kørte først for Prinsesse Marie⁶⁾, som anbefalede far til Kejsersinde Dagmar. Og den første tur, far kørte for hende, glemte han aldrig, den gik ud til Zoologisk Have. Ved første gadehjørne skreg Kejsersinden op, så far nær havde tabt rattet, som han udtrykte det, og skrigene gentog sig ved hvert hjørne. En skræk sad i Kejsersinden fra det urolige Rusland. Da de nåede bestemmelsesstedet, sagde Kejsersinden til far: "Dem kan jeg lide! Dem kan jeg bruge!" Far trådte så i hendes tjeneste et stykke tid, men tog derfra. Kejsersinden bad atter far tilbage.

Blandt andet denne episode fortalte far: "Der havde været festgudstjeneste i Den Russiske Kirke i Bredgade, og alle de kongelige var med. Da der lå sne på gaderne, var automobilets hjul påmonteret snekæder; en alt for tjenstivrig lakaj rullede den røde løber ud helt ind under bilen, far forklarede ham, at løberen ikke måtte ligge der, for snekæderne ville trække i den, når bilen blev sat i gang, men – den skulle ligge der; der var intet at gøre. Kejserinden kom ud af kirken fulgt af hele det høje selskab, som tog opstilling på den røde løber for at vinke farvel. Og da far nok så forsigtigt satte bilen i gang, skete det forudsete, kæderne trak i løberen, og hele selskabet faldt bagover en for en. Kejserinden spurgte far: "Hvad var dog det?" og da far forklarede om den ivrige lakaj, svarede Kejserinden: "Men sikken et dumt menneske!"

Tit måtte far også køre om aftenen til teaterbesøg. Det var svært at holde folk på afstand fra bilen.

Mor sad jo mange aftner alene hjemme med sine små, ofte syge børn og til sidst forlod far tjenesten hos Kejserinden, som satte stor pris på far, og gaver som manchetknapper med dobbelte bøhmiske rubiner og et dobbeltkapslet guldur⁷⁾ med den russiske ørn indlagt med emalje betragtede vi som klenodier.

Kejserinde Dagmar tildelte Viggo Jensen dette smukke lommeur i guld med emalje. På indersiden er indgraveret (med kyrilliske bogstaver): "Paul Bure. Leverandør. Hans Højheds Hof. Nr. 254434".
Foto: Ole Eirikstof / Bente James

Da vi tvillinger var ca. 4 år, ønskede vor gudmoder at hilse på os, men far lå meget syg på Kommunehospitalet, var blevet opereret for blindtarmsbetændelse hvortil stødte bughindebetændelse, så mor måtte tage ind til Amalienborg med os, og hun stod med én i hver hånd, medens vi to små ustandselig gled og faldt på det glatte gulv. På en stol stod vore gaver, som bagefter blev bragt til os. Min bror fik en æske store gardersoldater og jeg

en stor leddedukke⁸⁾ med gule krøller og en meget yndig lyserød silkekjole med mellemværk og blonder og små lyserøde strømper og silkesko, desuden en stor bold.

Da Kejserinden hørte om fars sygdom, tog hun ind på Kommunehospitalet og tilbød far eneværelse, hvilket han dog afslog⁹⁾.

12/12 1913.

Hrs. Chauvfför Linsen.

Fra Hendes Majestæt Kejsersinne
skal jeg sige Dem, at De ikke skal
gjerne Dem Bekymringer med
Hensyn til Udgiften ved Deres
Hospitalophold, da Hendes Majestæt
vil betale samme.

Hvis De maatte ønske det, og Lygm
sanne, at det vil fremmes Deres
Helbredelse at lige som Separat-
Udvald, vil Hendes Majestæt
ogsaa gjerne betale derfor.

Da De jo formentlig ikke eller
kan ønske, kan De maaske lade
Deres Hustru eller en anden sende
mig Toar herfor.

Med minns bedste Grøtke om
sundt Helbredelse.

Med Agtelse

A. H. Tottum.

Afskr.: Kancelliet den 10. Decbr.
A. H. Tottum 30. A.

En aften, da vi var 10 år gl., kom far hjem fra sit værksted og fortalte, at Kejserinden ville hilse på os. Det skete altid fra til dag, så der blev ikke tid til at have en seddel med i skolen og bede om fri et par formiddagstimer. I en forrygende snestorm stred vi os af sted til Amalienborg, hverken sporvogne eller taxaer kunne forcere de store snedriver på Østerbrogade.

Jeg husker den store flotte kosak¹⁰⁾ med patronbæltet, der stod vagt uden for Kejserindens dør; også da hun spurgte om vi var 6 år, og far måtte fortælle, at vi var 10 år; vi var også ret små af vor alder.

Da jeg om eftermiddagen kom i skolen (vi havde det skoleår delt tid), spurgte frøkenen straks, hvorfor jeg havde forsømt, og da jeg gjorde rede for det fine besøg, måtte jeg straks op til kateteret, og frøkenen udspurgte mig yderligere.

Jeg har altid følt mig genert over det emne og holdt ikke af at tale om det, og sidenhen i livet tilmed måtte høre både tvivl og spidsfindigheder.

Glemte aldrig far

Kejserinden glemte aldrig far, men kaldte ham gang på gang ud til sig på Hvidøre og opriskede automobilturene: "Kan De huske den tur?" og "Kan De huske den?". Hun sagde også til far: "Hvorfor kommer De aldrig af Dem selv; hvorfor skal jeg altid sende bud?"

Naturligvis kunne far ikke komme lige fra værkstedet, men måtte først hjem og skifte til pænt tøj, og det passede jo ikke altid en travl mester at gå fra sit arbejde.

Da Kejserinden en dag sagde til far: "Nu kan jeg ikke give som før i tiden", undlod far at meddele, når vi skulle konfirmeres.

I hendes sidste levetid bad hun om et billede, og hele familien drog til fotografen, og da hun så vor yngre bror, udbrød hun: "Hvorfor har jeg aldrig fået det at vide?"

Selvstændig med eget autoreparationsværksted

Ret hurtigt blev far selvstændig med eget autoreparationsværksted, først på Strandvejen og kort efter på hjørnet af Jagtvej – Lyngbyvej og Aldersrogade. Værkstedet var i 2 etager. Her havde far mange svende og lærlinge. Her var også et kontor, hvor mor tilbragte en del tid med alt kontorarbejde som udbetalinger og lønninger, renskrivning af regninger og alt bogholderi; det var ikke noget, der interesserede far. (Faktisk var det mor, der sad på pengekasen). Mor tog også rundt i byen og indkasserede penge.

På væggen i værkstedet hang et 6- eller 8-kantet ur med romertal til 12, men uden om disse tal var påsat en rund kant med tal til 24. Det havde vi børn jo aldrig set før (vel omkring 1920).

Det hændte, at 'Fælledens Dronning Maja'¹¹⁾ trådte ind i den ret lille gård, løftede skørterne op og satte sig over risten, rejste sig, kiggede ned på resultatet og vandrede ufotrødent ud igen, det rørte hende ikke, at alle de mænd var til stede.

Jeg tør sige, at far nok havde det fineste automobilværksted her i landet, for her mødtes alle de store fine mærker som Rolls Royce, Lancia, Daimler oma. Det var også i privatchaufførernes tid. Mange af fars kunder hørte til landets 'store mænd'. Blandt andet kom Prins Axel¹²⁾ selv, når han skulle have reservedele til sin Lancia. Ligeledes Prins Rene¹³⁾, hver gang hans vogn skulle efterses før de store Monte Carlo-løb. Han mødte altid far med et: "Go' da', mister Jensen!"

Dygtig og reel læremester

Far var en dygtig og reel læremester, der havde sine folk i mange år, flere af dem lige fra små 14-års drenge. Men han kunne også være streng og skælde ud, når der var sket fejl og forsømmelser, og der vankede også lussinger til læredrengene. Far kunne komme vred og ærgerlig hjem og ved middagsbordet fortælle om genvordighederne, og det var ofte store beløb, der var blevet ødelagt for, bl.a. når en motor var brændt sammen. Dengang var 800 kr. mange penge.

Orden og renlighed satte far højt. Han havde besvær med at få læredrengene til at vaske sig ordentligt til fyraften; de gik helst hjem i arbejdstøjet sorte af snavs, olie og fedt over det hele.

Hver svend havde sin væg med værktøj, og hvert stykke værktøj var aftegnet på væggen, men far var tit ærgerlig over folkenes mangel på ordenssans.

Gården i Aldersrogade¹⁴⁾ var ret lille, og far flyttede værkstedet til Ryesgade¹⁵⁾ på hjørnet af Irmingsgade for en del år, indtil der skulle bygges beboelsesejendom.

Far var en flittig mand, der kunne alt med sine hænder, bl.a. byggede han selv vore sommerhuse, han arbejdede lige godt i træ som i metal, han brugte forhammeren lige godt med højre som med venstre hånd.

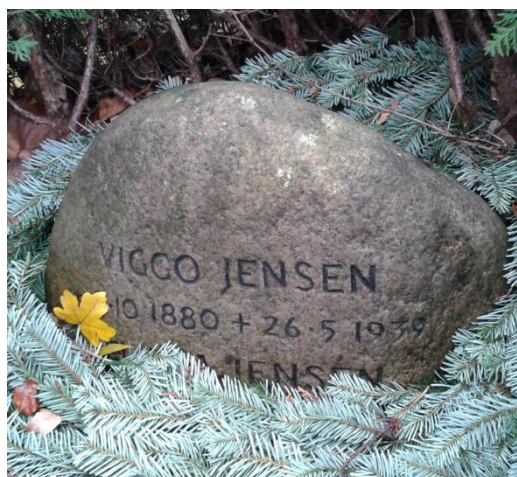
Far har haft meget gode tider på sit værksted og mindre goder, når strejker og lockouter lammede arbejdet. Jeg kan huske, at far var vred og bandede over det, for han havde mange store vogne til reparation, og mistede mange penge derved.

Far blev syg af lungekræft, som til sidst gik på hjernen og endte med en tragisk død i maj 1939. Far blev 58 år.

Værkstedet, som var flyttet til Drejøgade¹⁶⁾ overtog min tvillingbror, som var oplært hos far, men krigen satte få år senere en stopper for det automobilværksted.

EFTERSKRIFT

Viggo Jensen blev bisat – i stilhed – fra Bispebjerg Krematorium. Hans urne sattes i det derværende kolumbarium (urnehal); i begyndelsen af 1950'erne overførtes den til gravsted på Solbjerg Kirkegård, Frederiksberg.

Solbjerg Kirkegård, Frederiksberg.
Foto: Gudrun Lefmann 2014

Kejserinde Dagmars Plads, ved Falkoner Alle,
Frederiksberg. Foto: Gudrun Lefmann 2015

Fra 1932 og frem til sin død i 2000 boede Viggo Jensens datter, Dagmar Lefmann (1909 – 2000) på Falkoner Alle 84, Frederiksberg. - I 2006 fik en grøn kile ved Falkoner Alle – over for Frederiksberg Centret navnet 'Kejserinde Dagmars Plads'. Denne gestus har formentlig intet med kejserindens gudbarn at gøre; beslutningstagerne på Frederiksberg Rådhus kendte næppe forbindelsen.

Forklarende noter

¹ Kejserinde Dagmar af Rusland (1847 – 1928), født Prinsesse af Danmark, datter af den senere Kong Christian IX og Dronning Louise. Gift 1866 med den russiske tronarving, den senere Zar Alexander III (1845 – 1894). Var ofte på besøg i Danmark og kom efter den russiske revolution tilbage hertil i 1919. Tilbragte sine sidste leveår på Hvidøre Slot i Klampenborg. Kejserindens sarkofag stod i Roskilde Domkirke indtil den i 2006 blev ført til Peter og Paul Katedralen i Sankt Petersborg, hvor hun hviler ved siden af sin elskede ægtemage.

² To oldebørn er i 1996 og i 2000 også døbt i kjolen, i hhv. Kristkirken, København V, og Stengård Kirke, Kongens Lyngby. Dåbskjolen er fortsat i familiens eje.

³ I 'En automekanikers erindringer', Danmarks Tekniske Museum, Årbog 1972, 20, 5-33, angiver Viggo Jensen, at han kom i lære i 1895 som maskinsmed, og at han pga. uoverensstemmelser med en af svendene to år senere kom til en cykelfabrik, se link til denne publikation.

- ⁴ Flyvepioner, motorsportsmand og automobilforhandler (1884 – 1938)
- ⁵ Flyvepioner (1889 – 1972)
- ⁶ Prinsesse Marie af Orleans (1865 – 1909), gift med Prins Valdemar (1858 – 1939), yngste søn af Christian IX.
- ⁷ Rubinerne er desværre bortkommet, den sidste, som blev sat i en fingerring, omkring 1962; derimod er gulduret fortsat i familiens eje, det samme gælder Kejserindens dåbsgave til sin guddatter.
- ⁸ Dukken fik på et tidspunkt ny, mørk paryk, ægte hår fra Viggo Jensens hustru, Flora Jensen. - I 1990'erne blev dukken - sammen med en del andre rariteter - stjålet fra et aflåst rum på Frederiksberg.
- ⁹ På vegne af Kejserinde Dagmar henvendte hendes hofchef, kammerherre, oberst C.H. Rørdam (1846 – 1916) sig den 12. december 1913 til Viggo Jensen i forbindelse med hans alvorlige sygdom, se billede. Et af mange beviser på Kejserindens omsorg.
- ¹⁰ Livkosakken Timofei Jaschik (1878-1946) fulgte med kejserinde Dagmar til Danmark efter den russiske revolution. Han vogtede trofast hendes dør. Min mor syntes, han så frygtindgydende i sin uniform med sølvpatronbælt tværs over brystet og blanke sølvdolke i bæltet; hun omtalte ham som sin 'barndoms skræk'.
- ¹¹ Maja Robinson, en af Københavns originaler.
- ¹² Prins Axel (1888 – 1964), søn af Prins Valdemar og Prinsesse Marie af Orleans. Gift med Prinsesse Margaretha af Sverige (1899 – 1977).
- ¹³ Prins Rene af Bourbon-Parma (1894 – 1962), gift med Prinsesse Margrethe af Danmark (1895 – 1992), datter af Prins Valdemar og Prinsesse Marie af Orleans.
- ¹⁴ Jagtvej 163 B. Viggo Jensen Automobilreparation havde adresse her 1919 – 1923. I 1917 – 1918 lå værkstedet på Strandvejen 19.
- ¹⁵ Rymsgade 93. Viggo Jensen Automobilreparation havde adresse her i årene 1924 – 1935.
- ¹⁶ Sidste værkstedsadresse blev i 1936 Drejøgade 12 – 14. Værkstedet blev nedlagt i 1951; de sidste 2 år under navnet Viggo Jensen's Eff. v/Alex.R. Jensen.